

ಜೈನ ಸಾಹಿತ್ಯದಲ್ಲಿ ಲೌಕಿಕ ಮತ್ತು ಅಲೌಕಿಕ ನೆಲೆಗಳ ಸ್ವರೂಪ

ಡಾ.ಸುನಿತಾ ಪಿ.ಮುಲಗೆ

ಅತಿಥಿ ಉಪನ್ಯಾಸಕರು, ಕನ್ನಡ ಅಧ್ಯಯನ ಸಂಸ್ಥೆ, ಗುಲಬರ್ಗಾ ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲಯ, ಕಲಬುರಗಿ.

Abstract:

ಕನ್ನಡ ಸಾಹಿತ್ಯದಲ್ಲಿ ಜೈನ ಸಾಹಿತ್ಯವು ತನ್ನದೇ ಆದ ಅನೇಕ ರೂಪರೇಷೆಗಳನ್ನು ಒಳಗೊಂಡಿದೆ. ಕನ್ನಡ ಸಾಹಿತ್ಯ ಕ್ರಮದಲ್ಲಿ ಜೈನ ಸಾಹಿತ್ಯವು ವೈಶಿಷ್ಟ್ಯತೆಯನ್ನು ಪಡೆದುಕೊಂಡಿದೆ. ಹತ್ತನೇ ಶತಮಾನದ ಸಾಹಿತ್ಯ ಚರಿತ್ರೆಯ ಯುಗದಲ್ಲಿ ಅಮೂಲ್ಯವಾಗಿ ಬೆಳೆದಿದೆ. ಅಂದಿನ ಕೃತಿಗಳು ಇಂದಿಗೂ ಪ್ರಸ್ತುತವಾಗಿವೆ. ಆ ಕಾಲದ ಕವಿಗಳು ಇಂದಿಗೂ ಸಹ ಚಿರಸ್ಮರಣೀಯವಾಗಿದ್ದು, ಮುಂದಿನ ಪೀಳಿಗೆಯ ಕವಿಗಳಿಗೆ ಮಾರ್ಗದಾತರಾಗಿದ್ದಾರೆ. ಜೈನ ಕವಿಗಳು ತಾವು ಕಂಡ ಸಾಮಾಜಿಕ ಮತ್ತು ಧಾರ್ಮಿಕ ಪರಂಪರೆಯ ಕಲ್ಪನೆ, ಜೀವನದ ಅನುಭವಗಳನ್ನು ತಮ್ಮ ಸಾಹಿತ್ಯದ ಮೂಲಕ ಹೊರತಂದರು. ಕವಿಯಾದವನು ಪ್ರಪಂಚದ ಎಲ್ಲಾ ಆಯಾಮಗಳನ್ನು ಅರಿತವನಾಗಿರಬೇಕು. ಲೋಕಜ್ಞಾನವನ್ನು ಹೊಂದಿರಬೇಕು. ಆಧ್ಯಾತ್ಮಿಕತೆ ಬಲ್ಲವನಾಗಿರಬೇಕು. ಪ್ರಸ್ತುತ ಲೇಖನದಲ್ಲಿ ಕನ್ನಡದ ಜೈನ ಕವಿಗಳ ಸಾಹಿತ್ಯದಲ್ಲಿ ಕಂಡುಬರುವ ಲೌಕಿಕ ಮತ್ತು ಅಲೌಕಿಕ ನೆಲೆಗಳ ವೈಚಾರಿಕ ಸ್ವರೂಪವನ್ನು ಪ್ರಸ್ತುತಪಡಿಸಲಾಗಿದೆ.

Keywords: ಕನ್ನಡ ಸಾಹಿತ್ಯ, ಹಳೆಗನ್ನಡ, ಜೈನಸಾಹಿತ್ಯ, ವೈಚಾರಿಕ ನೆಲೆಗಟ್ಟು, ಲೌಕಿಕ ಮತ್ತು ಅಲೌಕಿಕ.

ಪೀಠಿಕೆ

ಹಳೆಗನ್ನಡದಲ್ಲಿ ಅತ್ಯದ್ಭುತ ಮೌಲ್ಯಯುತವಾದ ಸಾಹಿತ್ಯ ರಾಶಿ ಇದೆ. ನಮ್ಮ ಸಾಹಿತ್ಯ ರಚನೆಯನ್ನು ಗಮನಿಸಿದಾಗ ಸಾಹಿತ್ಯದ ಹಿರಿಮೆ, ಸಂಸ್ಕೃತಿ, ವಸ್ತು, ಸ್ವರೂಪ, ರಾಜಕೀಯ, ಆಚಾರ ವಿಚಾರಗಳು ಅಂದಿನ ಪ್ರಾಪಂಚಿಕ ಬದುಕಿನ ಮೇಲೆ ಬೆಳಕು ಚೆಲ್ಲುತ್ತವೆ. ಹಳೆಗನ್ನಡ ಸಾಹಿತ್ಯವು ಅಂದಿನ ಧರ್ಮ, ಕಥಾವಸ್ತು, ಸ್ಥಿತಿಗತಿಗಳ ಆಧಾರದ ನೆಲೆಯಾಗಿ ಕಾಣಿಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತದೆ. ಅಂದಿನ ಸಾಹಿತ್ಯದ ಸ್ವರೂಪವನ್ನು ಅವಲೋಕಿಸಿದರೆ ಸಂಸ್ಕೃತ ಮತ್ತು ಪ್ರಾಕೃತ ಪ್ರಭಾವದಿಂದ ಪಂಡಿತ ಸಮಾನವಾಗಿ ಹುಟ್ಟಿ ಬೆಳೆದು ಕ್ರಮೇಣ ಜೈನ ಧರ್ಮದೊಂದಿಗೆ ಬೆರೆಯಿತು. ಜೈನ ಧರ್ಮದವರು ಅವರ ಧರ್ಮದ ಹಿತದೃಷ್ಟಿ ಮತ್ತು

ಅಭಿಮಾನದಿಂದ ಧಾರ್ಮಿಕ ಗ್ರಂಥಗಳನ್ನು ರಚಿಸಿದರು. ತಮ್ಮ ಆಶ್ರಯದಾತರಾದ ಅರಸರನ್ನು ಸಂತೈಸಲು ಅವರನ್ನೇ ನಾಯಕನನ್ನಾಗಿ ಮಾಡಿ ಮಹಾಭಾರತ ಮತ್ತು ರಾಮಾಯಣ ಗ್ರಂಥಗಳ ವಿಷಯ ವಸ್ತುಗಳನ್ನು ತೆಗೆದುಕೊಂಡು ತಮ್ಮ ಅರಸರನ್ನು ಕುರಿತು ಕಥಾವಸ್ತುವಿನ ಪಾತ್ರಗಳಿಗೆ ಸಮೀಕರಿಸಿ, ಲೌಕಿಕ ಮತ್ತು ಅಲೌಕಿಕ ಕೃತಿಗಳ ರಚನೆ ಮಾಡಿದರು. ಈ ಎರಡು ನೆಲೆಗಳ ಸ್ವರೂಪದಲ್ಲಿ ಕಾವ್ಯಗಳು ರಚಿತವಾದರೂ ಸಹ ಕಾವ್ಯದಲ್ಲಿನ ಭಾಷೆ ಉತ್ಕೃಷ್ಟವಾಗಿತ್ತು. ಇಲ್ಲಿನ ಕಥಾವಸ್ತು ಜನಸಾಮಾನ್ಯರಿಂದ ದೂರವಾಗಿಯೇ ಉಳಿದು ಬಿಟ್ಟಿತ್ತು. ಅರಮನೆಯ ವಾತಾವರಣದಲ್ಲಿಯೇ ಈ ಸಾಹಿತ್ಯವು ರೂಪಗೊಂಡಿತು. ಅವರ ಕಾವ್ಯಗಳಲ್ಲಿ

Please cite this article as: ಸುನಿತಾ ಪಿ.ಮುಲಗೆ. (2024). ಜೈನ ಸಾಹಿತ್ಯದಲ್ಲಿ ಲೌಕಿಕ ಮತ್ತು ಅಲೌಕಿಕ ನೆಲೆಗಳ ಸ್ವರೂಪ. ಸೃಜನಿ: ಇಂಡಿಯನ್ ಜರ್ನಲ್ ಆಫ್ ಇನ್‌ನೋವೇಟಿವ್ ರಿಸರ್ಚ್ ಅಂಡ್ ಡೆವಲಪ್‌ಮೆಂಟ್, 2(6), 77-81.

ವೀರ ರೌದ್ರ ರಸಗಳು ಪ್ರಮುಖವಾಗಿ ಬಳಸಿಕೊಂಡಿರುವುದು ವಿಶೇಷವಾಗಿದೆ.

ಜೈನ ಸಾಹಿತ್ಯವು ಬಾಹ್ಯ ಸೌಂದರ್ಯ ಮತ್ತು ಆಂತರಿಕ ಸೌಂದರ್ಯ ಎರಡನ್ನು ಒಳಗೊಂಡಿದೆ. ಸಾಹಿತ್ಯದ ದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ಈ ಯುಗದ ಮಾರ್ಗ ಪ್ರಾಮುಖ್ಯತೆಯನ್ನು ಕಾಪಾಡಿಕೊಂಡಿದೆ. ಜೈನ ಕಾವ್ಯಗಳನ್ನು ಸೃಷ್ಟಿಸಲು ಕವಿಗಳು ಸ್ವತಂತ್ರ ಮಹಾಕಾವ್ಯಗಳ ರಚನೆಯನ್ನು ಮಾಡಿದ್ದರು. ಜೈನ ಕವಿಗಳಾದ ಪಂಪ, ಪೊನ್ನ, ರನ್ನ, ಮುಂತಾದವರು ತಮ್ಮ ಮಾರ್ಗದಲ್ಲಿಯೇ ಲೌಕಿಕ ಮತ್ತು ಅಲೌಕಿಕವಾಗಿ ಕಾವ್ಯಗಳು ರಚನೆಗೊಂಡಿರುವುದು ಕಂಡುಬರುತ್ತದೆ. ದೇಶಿ ಮತ್ತು ಮಾರ್ಗ ಇವುಗಳು ಲೌಕಿಕ ಮತ್ತು ಆಗಮಿಕ ಸ್ವರೂಪದ ತಳಹದಿಯಾಗಿವೆ. ಚಂಪೂ ಶೈಲಿಯಲ್ಲಿ ಬರೆದ ಕಾವ್ಯಕ್ಕೆ ಮಾರ್ಗವೆಂದು ಕರೆದರೂ, ಇದು ಮೊದಲು ಗುಣವರ್ಮನಿಂದ ಪ್ರಾರಂಭವಾಗಿ ಮುಂದೆ ಬರುವ ಎಲ್ಲಾ ಕವಿಗಳಿಗೆ ಮಾದರಿಯಾಗಿ ನೆಲೆಗೊಂಡಿದೆ. ಭಾಷೆ ಮೇಲಿನ ಪ್ರೀತಿಯಿಂದ ದೇಶಿ ಮಾರ್ಗವನ್ನು ಸಹ ಈ ಸಾಹಿತ್ಯದಲ್ಲಿ ತರಲಾಯಿತು. ಹತ್ತನೇ ಶತಮಾನದ ದೇಶಿ ಮತ್ತು ಮಾರ್ಗ ಎಂಬ ಧೋರಣೆಗಳಲ್ಲಿ ಎರಡು ಕಾವ್ಯಗಳು ರಚನೆಗೊಂಡವು. ಅದರಂತೆ ಪಾಠ ಮತ್ತು ಗೇಯ ಈ ಶತಮಾನದ ಸಾಹಿತ್ಯದಲ್ಲಿ ಸೀಮಿತ ಗೊಳಿಸಲಾಯಿತು. ಹಲವಾರು ಜೈನ ಕವಿಗಳು ತಮ್ಮ ಆಗಮಿಕ ಮತ್ತು ಧಾರ್ಮಿಕ ಅಲ್ಲವೇ ಲೌಕಿಕ ಮತ್ತು ಅಲೌಕಿಕ ನೆಲೆಗಳಲ್ಲಿ ಕಾವ್ಯಗಳನ್ನು ರಚಿಸಿ ಅಂದಿನ ಕಾಲದ ಹಿರಿಮೆಯನ್ನು ಎತ್ತಿ ಹಿಡಿದಿದ್ದಾರೆ. ಕಾವ್ಯದ ವಸ್ತು, ಆಶಯ, ಕಾವ್ಯ ಸೌಂದರ್ಯ, ನವರಸಗಳನ್ನು ಒಟ್ಟುಗೂಡಿಸಿ ತಮ್ಮ ಕಾವ್ಯಗಳನ್ನು ರಚಿಸಿದರು. ಇದೇ ಮಾರ್ಗದಲ್ಲಿಯೇ ಮುಂದಿನ ಕವಿಗಳು ಸಾಹಿತ್ಯವನ್ನು ರಚಿಸಿ ಜೈನ ಸಾಹಿತ್ಯಕ್ಕೆ ಮೆರಗನ್ನು ತಂದಿದ್ದಾರೆ.

ಜೈನ ಕವಿಗಳು ದೇಶಿ ನಿಷ್ಠೆ ಹೊಂದಿ ತೀರ್ಥಂಕರಗಳ ಚರಿತ್ರೆಗಳನ್ನು ಮತ್ತು ಜೈನ ಸಂಪ್ರದಾಯದ ವಿಚಾರಗಳನ್ನು ಕಾವ್ಯಗಳಲ್ಲಿ ತಂದರು.

ಲೌಕಿಕ ದೃಷ್ಟಾಂತಗಳಿಂದಲೂ, ಸುಲಭ ಶೈಲಿಯಿಂದಲೂ ಪ್ರಚಾರ ಗೊಳಿಸಿದ ಸಾಹಿತ್ಯ ಇದಾಗಿದೆ. ಈ ಯುಗದಲ್ಲಿ ನೇರವಾಗಿ ತಾತ್ಕಾಲಿಕ ಇತಿಹಾಸವನ್ನು ನಿರೂಪಿಸುವ ಚಾರಿತ್ರಿಕ ಗ್ರಂಥಗಳು ಜನ್ಮ ತಾಳಿದವು. ಕಥಾವಸ್ತುವಿನ ವಿಚಾರವಾಗಿ ಈ ಯುಗದಲ್ಲಿ ಮುಖ್ಯವಾಗಿ ಎರಡು ರೀತಿಯ ಕೃತಿಗಳನ್ನು ಅಂದಿನ ಜೈನ ಕವಿಗಳು ಬರೆದಿರುವುದು ಹಳೆಗನ್ನಡ ಸಾಹಿತ್ಯದ ಪ್ರಾಮುಖ್ಯತೆಗಳಲ್ಲಿ ಒಂದು. ರಾಜಾಶ್ರಯ ಪದ್ಧತಿ ಇರುವುದರಿಂದ ಆಯಾ ರಾಜರುಗಳ ಭವ್ಯವಾದ ಅರಮನೆ ಮತ್ತು ರಾಜನ ಕುರಿತು ಬರೆಯಲು ಮುಂದಾದರು. ಅವರನ್ನೇ ಕಥಾನಾಯಕನನ್ನಾಗಿ ಪರಾಕ್ರಮಿಯಾಗಿ ಮಾಡಿ ಕಥೆಯಲ್ಲಿ ತಮ್ಮ ಅರಸರನ್ನು ಹೊಗಳಿ, ಅವರ ನಿಜ ಜೀವನದ ಚರಿತ್ರೆಯನ್ನು ಕಾವ್ಯಗಳಲ್ಲಿ ತಂದರು.

ಲೌಕಿಕ ಮತ್ತು ಅಲೌಕಿಕ ಎಂಬ ಪದಗಳು ಜೀವನ ಮತ್ತು ಸಮಾಜಕ್ಕೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿವೆ. ಹೇಗೆಂದರೆ ಇವುಗಳು ಒಂದೇ ನಾಣ್ಯದ ಎರಡು ಮುಖಗಳಿದ್ದಂತೆ, ಒಂದನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ಇನ್ನೊಂದು ಇರಲು ಸಾಧ್ಯವಿಲ್ಲ. ಅದರಂತೆಯೇ ಜೈನಕವಿಗಳು ತಮ್ಮ ನಿಜ ಜೀವನದ ಘಟನೆಗಳನ್ನು ಆಧರಿಸಿ ಲೌಕಿಕ ಕೃತಿಗಳನ್ನು ರಚನೆ ಮಾಡಿದರು. ಧರ್ಮದ ತಳಹದಿಯನ್ನು ಎತ್ತಿ ಹಿಡಿಯಲು ಅಲೌಕಿಕ ಅಂದರೆ ಧಾರ್ಮಿಕ ಕೃತಿಯನ್ನು ರಚಿಸಿದರು. ಒಂದು ಕಡೆ ಆಶ್ರಯ ಕೊಟ್ಟ ರಾಜ ಮತ್ತು ರಾಜಮನೆತನಗಳನ್ನು ಚಿತ್ರಿಸಿ ಕಾವ್ಯ ರಚಿಸಿದರೆ, ಇನ್ನೊಂದರಲ್ಲಿ ತಮ್ಮ ಧರ್ಮದ ಪರಿಪಾಲನೆಯನ್ನು ಕುರಿತು ಕೊಂಡಾಡಿರುವುದು ಧಾರ್ಮಿಕ ನೆಲೆಯಲ್ಲಿ ಸಾಹಿತ್ಯವನ್ನು ರಚಿಸಿ ಧರ್ಮದ ಬಗ್ಗೆ ವಿವರಿಸಿ ಧರ್ಮದ ಸಾಹಿತ್ಯ ಸೃಷ್ಟಿಯನ್ನು ಮಾಡಿದವರು.

ಲೌಕಿಕ ಕೃತಿಯು ಆಶ್ರಯದಾತನ, ರಾಜನ ಚರಿತ್ರೆ, ರಾಜಕೀಯ, ಆಡಳಿತ ಹಾಗೂ ಇತರ ಜೀವನ ರೂಪಿಸುವ ಚಾರಿತ್ರಿಕ ಧ್ವನಿ ಕಾವ್ಯಗಳಾದವು. ಅಲೌಕಿಕ ಕಾವ್ಯಗಳು ತೀರ್ಥಂಕರರು, ಚಕ್ರವರ್ತಿಗಳು, ಮಹಾಪುರುಷರ ಜೀವನ ಚರಿತ್ರೆಗಳಾಗಿ ಜೈನ ಧರ್ಮ

ಪ್ರಚಾರಕ್ಕೆ ವಾಹಕಗಳಾದವು. ಇವುಗಳಿಂದ ಜೈನ ಪುರಾಣಗಳೆಂಬ ಕಾವ್ಯ ಪ್ರಕಾರವು ಮುಖ್ಯ ನೆಲೆಯಾಗಿರುವುದು ಕಂಡುಬರುತ್ತದೆ.

ಪಂಪನ ಕಾವ್ಯಗಳಾದ 'ಆದಿಪುರಾಣ ಮತ್ತು ವಿಕ್ರಮಾರ್ಜುನ ವಿಜಯ' ಇವು ಲೌಕಿಕ ಮತ್ತು ಅಲೌಕಿಕ ಸ್ವರೂಪದ ನೆಲೆಗಳಲ್ಲಿ ರಚಿತವಾಗಿವೆ. 'ಪಸರಿಪ ಕನ್ನಡಕ್ಕೋರ್ವನೇ ಸತ್ಕವಿ ಪಂಪನಾವಶಂ' ಎಂಬ ನಾಗರಾಜನ ಹೇಳಿಕೆಯಂತೆ ಪಂಪನು ಕನ್ನಡ ಸಾಹಿತ್ಯಕ್ಕೆ ಒಬ್ಬನೇ ಶ್ರೇಷ್ಠ ಕವಿ ಮತ್ತು ಆದಿಕವಿ. ಆದಿಪುರಾಣವು ಒಂದು ಧಾರ್ಮಿಕ ಕೃತಿಯಾಗಿದ್ದು ಜೈನ ಧರ್ಮದ ಶ್ರೇಷ್ಠತೆಯನ್ನು ಎತ್ತಿ ಹಿಡಿದಿದೆ ಮತ್ತು ಚಂಪು ಸಾಹಿತ್ಯದ ಶ್ರೇಷ್ಠ ಕಾವ್ಯವಾಗಿದೆ. ಮೊದಲನೇ ತೀರ್ಥಂಕರ ವೃಷಭನಾಥರ ಚರಿತ್ರೆ ಈ ಕೃತಿಯಲ್ಲಿ ಇದೆ. ಅವರ ಜೀವನದ ವೃತ್ತಾಂತದ ಜೊತೆಗೆ ಮುಕ್ತಿಯ ಮಾರ್ಗ ಮತ್ತು ಸಂಸ್ಕಾರವನ್ನು ಒಳಗೊಂಡಿರುವ ಕಥೆ ಯಾಗಿದೆ. ಜೈನ ಪರಂಪರೆಯು ಮುಕ್ತಿಯ ಯಾತ್ರೆಗೆಂದು ಹೊರಟ ಒಂದು ಜನ್ಮಾಂತರಗಳ ಅನುಭವಗಳನ್ನು ಆದಿಪುರಾಣದಲ್ಲಿ ನಿರೂಪಿಸಲಾಗಿದೆ. ಇಲ್ಲಿ ಪಂಪನು ತನ್ನ ಮತ ನಿಷ್ಠೆಯನ್ನು ತನ್ನ ಕೃತಿಯಲ್ಲಿ ಕಟ್ಟಿಕೊಡುವ, ಮತೀಯ ತತ್ವ ಬೋಧನೆಯನ್ನು ಇಲ್ಲಿ ವಿವರಿಸಲಾಗಿದೆ. ಈ ಕೃತಿಯು ಕಾವ್ಯಧರ್ಮ ಮತ್ತು ಮತಧರ್ಮಗಳಲ್ಲಿ ಸಮನ್ವಯವನ್ನು ಸಾಧಿಸಿದೆ.

ಪಂಪನ ಇನ್ನೊಂದು ಕೃತಿಯಾದ 'ಪಂಪ ಭಾರತ' ಅಥವಾ 'ವಿಕ್ರಮಾರ್ಜುನ ವಿಜಯ' ಇದು ಲೌಕಿಕ ಕೃತಿಯಾಗಿದೆ. ಈ ಕಾವ್ಯವು ಅನೇಕ ಸಂಪ್ರದಾಯ ಮತ್ತು ಲೋಕ ನೀತಿಯನ್ನು ಒಳಗೊಂಡಿದೆ. ಒಂದೊಂದು ಪಾತ್ರವು ಹೊಸ ಜೀವಕಳೆಯಿಂದ ಶೋಭಿಸುವಂತೆ ಆಶ್ರಯದಾತನಾದ ಅರಿ ಕೇಸರಿಯನ್ನು ಅರ್ಜುನನಿಗೆ ಹೋಲಿಸಿ ಕಾವ್ಯದ ನಾಯಕನನ್ನಾಗಿ ಮಾಡಿ ಚಿತ್ರಿಸಲಾಗಿದೆ. ಕನ್ನಡ ನಾಡು ನುಡಿಯ ವರ್ಣನೆಯ ಜೊತೆಗೆ ಅರ್ಜುನನು ತೀರ್ಥಯಾತ್ರೆ ಮಾಡುತ್ತಾ ಬನವಾಸಿಗೆ ಬರುವುದನ್ನು ವರ್ಣಿಸಲಾಗಿದೆ.

ಪೊನ್ನನ 'ಶಾಂತಿ ಪುರಾಣ' ಕಾವ್ಯವನ್ನು ದಾನಚಿಂತಾಮಣಿ ಅತ್ತಿಮಬ್ಬೆ ಸಾವಿರ ಪ್ರತಿಗಳನ್ನಾಗಿ ಬರೆಯಿಸಿ ದಾನ ಮಾಡಿರುವುದು ಇಲ್ಲಿನ ವಿಶೇಷ ಸಂಗತಿ. ಇಲ್ಲಿ ಧರ್ಮದ ಪ್ರಚಾರವೂ ಕೂಡ ವ್ಯಕ್ತವಾಗಿದೆ. 12 ಅಶ್ವಾಸಗಳಿಂದ ಕೂಡಿದ ಕಾವ್ಯವಾಗಿದೆ. 5ನೇ ಚಕ್ರವರ್ತಿಯು, 16ನೆಯ ತೀರ್ಥಂಕರರ ಶಾಂತಿನಾಥನ ಜೀವನ ವೃತ್ತಾಂತವೇ ಪುರಾಣದ ಮುಖ್ಯ ನೆಲೆಯಾಗಿರುವುದು ಕಂಡುಬರುತ್ತದೆ. ಜೈನ ಧರ್ಮದ ತತ್ವಗಳನ್ನು ಕಾವ್ಯದಲ್ಲಿ ಪ್ರತಿಪಾದಿಸಲಾಗಿದೆ.

ರನ್ನನ ಅಜಿತಪುರಾಣವು 12 ಅಶ್ವಾಸಗಳ ಕಾವ್ಯವಾಗಿದ್ದು, ಜೈನಧರ್ಮದ 2ನೇ ತೀರ್ಥಂಕರ ಅಜಿತಸ್ವಾಮಿಯ ಕುರಿತ ಕಥೆಯನ್ನು ನಿರೂಪಿಸುತ್ತದೆ. ಇದು ಒಂದು ಧಾರ್ಮಿಕ ತಳಹದಿಯ ಕೃತಿಯಾಗಿದೆ.

ರನ್ನನ ಕಾವ್ಯಗಳನ್ನು ಗಮನಿಸಿದಾಗ ರನ್ನ ಜೈನ ಸಾಹಿತ್ಯದ ಒಬ್ಬ ಧೀಮಂತ ಕವಿ ಎನ್ನುವುದರಲ್ಲಿ ತಪ್ಪಿಲ್ಲ. ರನ್ನನ ಪ್ರತಿಷ್ಠೆ ಕವಿತನದ ಶೇಷತೆಯನ್ನು ತೋರುತ್ತದೆ. ರನ್ನನ ಕೃತಿ ರತ್ನವೇ ಗದಾಯುದ್ಧ. ಈ ಕಾವ್ಯದಲ್ಲಿ ಬರುವ ರಸವತ್ತಾದ ಭಾಷೆ, ಶೈಲಿ, ಸನ್ನಿವೇಶಗಳು, ಸಮಾಜದ ಚಿತ್ರಣವನ್ನು ಬಿಂಬಿಸುತ್ತವೆ. ಈ ಕಾವ್ಯಗಳು ಮೂಲದಲ್ಲಿ ಧರ್ಮಕ್ಕೆ ಮತ್ತು ಕ್ರಿಯೆಗೆ ಹೆಚ್ಚಿನ ಆದ್ಯತೆಯನ್ನು ಕೊಡಲಾಗಿತ್ತು ಎಂದು ತಿಳಿಸುತ್ತವೆ. ರನ್ನನು ತನ್ನ ಆಶ್ರಯದಾತನಾದ 'ಇರಿವ ಬೆಡಂಗ ಸತ್ಯಾಶ್ರಯನನ್ನು' ಭೀಮ ಸೇನನಿಗೆ ಅಭೇದವಾಗಿ ಹೋಲಿಸಿ 'ಸಾಹಸ ಭೀಮ ವಿಜಯವನ್ನು' ರಚಿಸಲಾಗಿದೆ. ದುರ್ಯೋಧನನ ಪಾತ್ರ ಇಲ್ಲಿ ಪ್ರಿಯವಾಗಿ ಮೂಡಿಬಂದಿದೆ. ಈ ಕೃತಿಯು ರೌದ್ರ ರಸ ಪ್ರಧಾನವಾದ ಮಹಾಭಾರತವನ್ನು ಸಿಂಹಾವನಲೋಕದಿಂದ ಹೇಳಲಾಗಿದೆ. ಅದುವೇ ಇಲ್ಲಿಯ ತಂತ್ರ. ಸಾಹಿತ್ಯದ ದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ಬರಡಾದ ಕನ್ನಡ ಸಾಹಿತ್ಯದಲ್ಲಿ 'ಗದಾಯುದ್ಧ' ಕೃತಿಯು ರನ್ನ ಕವಿಯ ಪ್ರತಿಭೆಯನ್ನು ಹೆಚ್ಚಿಸಿದೆ. ಚಾರಿತ್ರಿಕ ದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ಮಹತ್ವದಾಗಿದೆ. ಗದಾಯುದ್ಧದ ವೈಶಿಷ್ಟ್ಯ ಅಲ್ಲಿ ನಿರೂಪಿತವಾದ

ಭೀಮ-ದುರ್ಯೋಧನರ ಪಾತ್ರಗಳು ಕಲಾ ಪ್ರೌಢಿಮೆಯಿಂದ ಕೂಡಿ, ಕರುಣ, ರೌದ್ರ ವೀರ ರಸಗಳು ಸತ್ವಯುತವಾಗಿ ಮೂಡಿಬಂದಿವೆ. ರನ್ನ ಜೈನ ಮತದವನಾದರೂ ತನ್ನ ಆಶ್ರಯದಾತನು ವೈದಿಕ ಸಂಪ್ರದಾಯದವನಾಗಿದ್ದರಿಂದ ಸ್ತುತಿಪದ್ಯದಲ್ಲಿ ತ್ರಿಮೂರ್ತಿಗಳಲ್ಲಿ ಒಬ್ಬನಾದ ವಿಷ್ಣುವನ್ನು ಸ್ತುತಿಸಿದ್ದಾನೆ.

ಜೈನ ಸಾಹಿತ್ಯದ ಹಿರಿಯ ಕವಿ ಎನಿಸಿಕೊಂಡ ಶಿವಕೋಟ್ಯಾಚಾರ್ಯ ಬರೆದ ವಡ್ಡಾರಾಧನೆ ಕೃತಿಯು ಅಪೂರ್ವವಾದ ಮತ್ತು ಮೊದಲನೆಯ ಗದ್ಯಕೃತಿಯಾಗಿದೆ. ಇದರಲ್ಲಿ 19 ಕಥೆಗಳು ಇದ್ದು, ಆ ಕಥೆಗಳಲ್ಲಿ ಸಣ್ಣ ಉಪಕಥೆಗಳನ್ನು ಒಳಗೊಂಡಿದೆ. ಅದರಲ್ಲಿ ಜೈನರ ಆರಾಧನೆ, ಮಹಾಪುರುಷರ ಕಥೆಗಳಿದ್ದು ದೇಶಿ ಶೈಲಿಯಲ್ಲಿ ಬರೆಯಲಾಗಿದೆ. ಧಾರ್ಮಿಕ ಜೀವನದ ಚಿತ್ರಗಳು, ಸಮಕಾಲಿನ ಜನಜೀವನಕ್ಕೆ ಹಿಡಿದ ಕನ್ನಡಿಯಾಗಿದೆ. ಈ ಕಥೆಗಳಲ್ಲಿ ಧರ್ಮದೃಷ್ಟಿ, ವೈರಾಗ್ಯ, ಭಾಷಾ ಸ್ವರೂಪ, ಮನೋರಂಜನೆ, ನಾಣ್ಯಡಿಗಳು, ದೃಷ್ಟಾಂತಗಳು, ಜೈನ ತತ್ವಗಳ ಬಗ್ಗೆ ಜನಸಾಮಾನ್ಯರಿಗೆ ಬೋಧಿಸುವ ಉದ್ದೇಶ ಹೊಂದಿದೆ. ಅನುಭವದಿಂದ ಕೂಡಿದ ಅಭಿವ್ಯಕ್ತಿಯ ಜೀವಂತ ಗದ್ಯವಾಗಿದೆ. ವಿಶಿಷ್ಟ ವ್ಯಾಕರಣ ಪ್ರಯೋಗಗಳು ಪದಬಳಕೆಯಲ್ಲಿ ಹೊಸತನ, ಕನ್ನಡ ಸಂಸ್ಕೃತ ಪದಗಳ ಬಳಕೆಯು ಇಲ್ಲಿ ಕಾಣುತ್ತವೆ. ಇವುಗಳೆಲ್ಲವೂ ಜೈನ ಸಾಹಿತ್ಯದ ಒಳ ತಿರುವುಗಳನ್ನು ಈ ಕೃತಿಯಲ್ಲಿ ನೆಲೆಸಿರುವುದು ತಿಳಿದು ಬರುತ್ತವೆ. ಧರ್ಮದ ಸಲುವಾಗಿ ನೀತಿಗಳನ್ನು ಹೊಂದಿದ್ದ ಬದುಕಿನಲ್ಲಿ ಮುಕ್ತಿ ಸಾಧನೆಯ ಪರಿಯನ್ನು ಸಾರುವಂತಹ ಕೃತಿಯಾಗಿದೆ. ಈ ಎಲ್ಲಾ ಅಂಶಗಳು ಕಥೆಯ ಸೌಂದರ್ಯವನ್ನು ಹೆಚ್ಚಿಸಿವೆ. ಮುಂದಿನ ಕವಿಗಳಿಗೆ ಈ ಕೃತಿಯು ಮಾದರಿಯಾಗಿರುವುದು ಗಮನಾರ್ಹ.

ಆ ಕಾಲದ ಪ್ರತಿಯೊಬ್ಬ ಕವಿಯು ಅಂದಿನ ಸಮಾಜದ ಏರುಪೇರುಗಳನ್ನು, ಕೂಲಂಕಷವಾಗಿ ತಿಳಿದುಕೊಂಡು ಲೌಕಿಕ ಮತ್ತು ಅಲೌಕಿಕ ನೆಲೆಗಳಲ್ಲಿ

ನಿಂತು ತಮ್ಮ ಸಾಹಿತ್ಯವನ್ನು ರಚಿಸಿದರು. ಉತ್ತಮವಾದ ಶೈಲಿ, ಧಾರ್ಮಿಕ ಆಚರಣೆ, ಕಾವ್ಯಗಳಲ್ಲಿ ವ್ಯಕ್ತಗೊಳಿಸಿದರು. ಅರಸರ ಧೈಯಗಳನ್ನು ಉದ್ದೇಶಿಸಿ ವೀರ ತ್ಯಾಗಗಳು ಕಾವ್ಯಗಳಲ್ಲಿ ಕಂಗೊಳಿಸುತ್ತವೆ. ಧರ್ಮದ ಹಾದಿಯಲ್ಲಿ ನಡೆದು ಅರಸನಾಗಿ ಯುದ್ಧಗಳಲ್ಲಿ ಜಯಶಾಲಿಯಾಗಿ ಬದುಕಿಗೆ ಸ್ಪೂರ್ತಿ ನೀಡುವ ಅನೇಕ ಕಾವ್ಯಗಳು ವಿಶಿಷ್ಟ ಶೈಲಿಯಲ್ಲಿದ್ದು ಹಲವಾರು ನೆಲೆಗಳಲ್ಲಿ ಹಾಸುಹೊಕ್ಕಾಗಿ ಸಮಾಜಕ್ಕೆ ಕೊಟ್ಟ ಧರ್ಮದ ನೀತಿ ಕಥೆಗಳಾಗಿವೆ. ಬಾಹ್ಯವಾಗಿ ಮತ್ತು ಆಂತರಿಕವಾಗಿ (ಲೌಕಿಕ ಮತ್ತು ಅಲೌಕಿಕ) ಕೃತಿಗಳ ಉಗಮ ಜೈನ ಸಾಹಿತ್ಯದಲ್ಲಿ ಮೂಡಿಬಂದಿವೆ. ಧರ್ಮದ ಹೆಸರಿನಲ್ಲಿಯೇ ಮಾನವೀಯ ಮೌಲ್ಯಗಳನ್ನು ಸಾರಿದರು. ಆದರ್ಶ ಸಮಾಜ ನಿರ್ಮಾಣಕ್ಕೆ ಕಾರಣಿಕರ್ತರಾದರು. ರಾಜಾಶ್ರಯದಲ್ಲಿ ಇದ್ದು ಕನ್ನಡ ನಾಡಿನ ವೀರ ಅರಸರಿಗೆ ಕೀರ್ತಿಯನ್ನು ತಂದರು. ರಾಜರು ಮತ್ತು ಕವಿಗಳು ಇಬ್ಬರು ಕನ್ನಡ ಇತಿಹಾಸದಲ್ಲಿ ಹೆಸರು ಪಡೆದರು. ರಾಜನು ನಾಡಿಗಾಗಿ ಕತ್ತಿ ಹಿಡಿದರೆ ಕವಿಯಾದವನು ನುಡಿಗಾಗಿ ಲೇಖನಿ ಹಿಡಿದಿರುವುದು ಈ ಸಾಹಿತ್ಯದ ಜೀವಾಳವಾಗಿದೆ. ತಮಿಳು, ತೆಲುಗು, ಸಂಸ್ಕೃತ ಅನ್ಯ ಭಾಷೆಗಳ ಪ್ರಭಾವದಿಂದಾಗಿ ತಮ್ಮನ್ನು ತಾವು ತೊಡಗಿಸಿಕೊಂಡು ಇವುಗಳ ಪ್ರಭಾವದಿಂದ ತಮ್ಮ ನಾಡು ನುಡಿಯಲ್ಲಿ ವ್ಯಾಸ, ವಾಲ್ಮೀಕಿ, ಕಾಳಿದಾಸ ಶ್ರೇಷ್ಠತೆಯನ್ನು ತಂದರು.

ಬಾಮಹ, ದಂಡಿ, ಭರತ, ಮೊದಲಾದ ಅಲಂಕಾರಿಕ ಕವಿಗಳ ಪ್ರಭಾವದಿಂದ ಸಂಸ್ಕೃತ ಕೃತಿಗಳ ದರ್ಶನದಿಂದ ಕನ್ನಡದ ಕಾವ್ಯಗಳನ್ನು ರಚಿಸಿದರು. ಕಾವ್ಯದ ಆಸ್ವಾದನೆಯನ್ನು ಹೆಚ್ಚಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಒಟ್ಟಾರೆಯಾಗಿ ಜೈನ ಸಾಹಿತ್ಯದ ಪರಂಪರೆಯನ್ನು ಎತ್ತಿ ಹಿಡಿಯುವ ಕೆಲಸ ಈ ಸಾಹಿತ್ಯ ಕ್ಷೇತ್ರದಲ್ಲಿ ಕಾಣಿಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತದೆ.

ಪಂಡಿತರಿಗೆ ಮೆಚ್ಚುಗೆಯಾಗಿ ರಾಜಾಶ್ರಯದಲ್ಲಿ ರಾರಾಜಿಸಿದ ಕಾವ್ಯ ಸಾಮ್ರಾಜ್ಯ ಧರ್ಮ

ಸಾಮ್ರಾಜ್ಯಗಳನ್ನು ಏಕಕಾಲದಲ್ಲಿ ಆಳಿದ ಪ್ರಭಾವಿತ ಕನ್ನಡ ಚಂಪೂ ಶೈಲಿ, ಕನ್ನಡ ಸಾಹಿತ್ಯದಲ್ಲಿ ಪ್ರಾಮುಖ್ಯತೆಯನ್ನು ಹೊಂದಿದೆ. ಜೈನ ಕವಿಗಳು ಈ ಪ್ರಕಾರವನ್ನು ಯಶಸ್ವಿಯಾಗಿ ಬಳಸಿಕೊಂಡು ಸಮರ್ಥವಾಗಿ ಉತ್ತಮ ಸಾಹಿತ್ಯ ನಿರ್ಮಾಣವನ್ನು ಮಾಡಿ ಚಂಪೂ ಸಾಹಿತ್ಯದ ಭದ್ರ ಬುನಾದಿಯನ್ನು ಈ ಪರಂಪರೆಯಲ್ಲಿ ಬಳಸಿರುವುದು ಸಮಂಜಸವಾಗಿದೆ.

ಹಳಗನ್ನಡದ ಕವಿಗಳು ಸಂಸ್ಕೃತದಲ್ಲಿಯೂ ಒಳ್ಳೆಯ ಪಾಂಡಿತ್ಯವುಳ್ಳವರು, ಹೀಗಾಗಿ ಸಂಸ್ಕೃತದ ಮೂಲದ ಪುರಾಣಾದಿಗಳನ್ನು ರಾಮಾಯಣ, ಮಹಾಭಾರತ, ಭಾಗವತ, ಮಹಾಪುರಾಣ ಹೀಗೆ ಆಕರ ಗ್ರಂಥಗಳನ್ನು ಕನ್ನಡಕ್ಕೆ ಭಾಷಾಂತರ, ರೂಪಾಂತರಗೊಳಿಸುವಾಗ ಅಲ್ಲಿನ ಭಾವಗಳನ್ನು ಕನ್ನಡೀಕರಿಸಲು ಚಂಪೂ ಪ್ರಬಂಧ ಶೈಲಿ ಅಗತ್ಯವಾಯಿತು. ಲಲಿತವಾದ ಮನೋಹರ ಗದ್ಯಗಳನ್ನು ಲೋಕೋಕ್ತಿಗಳನ್ನು ಅಳವಡಿಸಿಕೊಂಡು, ಪಂಡಿತ ಗ್ರಾಹ್ಯ, ರಾಜಾಶ್ರಯ ಮಾನ್ಯ ಕೃತಿಗಳನ್ನು ನಮ್ಮ ಕವಿ ಪರಂಪರೆಯಲ್ಲಿ ಶ್ರೇಷ್ಠರೆನಿಸಿದ ಪಂಪ, ರನ್ನ, ಪೊನ್ನ ಮೊದಲಾದವರು ರಚಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಇದರಿಂದ ಕನ್ನಡ ಸಾಹಿತ್ಯ ಪ್ರಖ್ಯಾತಿಯನ್ನು ಹೊಂದಿದ್ದು ಮಾರ್ಗದರ್ಶನವನ್ನು ಪಡೆದುಕೊಂಡಿದೆ.

ಹಳಗನ್ನಡ ಸಾಹಿತ್ಯದಲ್ಲಿ ಜೈನ ಕವಿಗಳದ್ದೇ ಮೇಲುಗೈ; ಧರ್ಮ-ಸಾಹಿತ್ಯ ಅವಿನಾಭಾವಿಯಾಗಿ ಬೆಳೆದು ಬಂದಿದೆ. ಪಂಪನಿಂದ ಮೊದಲುಗೊಂಡು ಮುಂದೆ ಬರುವ ಎಲ್ಲಾ ಕವಿಗಳಲ್ಲಿ ಈ ಸಾಹಿತ್ಯ ಕೃಷಿ ಕಾಣುತ್ತೇವೆ. ಗುಣ ಗಾತ್ರದಲ್ಲಿ ಹಿರಿದಾದ ಮಾರ್ಗ ಚಂಪೂ ಸಾಹಿತ್ಯವಾಗಿದೆ. ಪಂಡಿತರು ಕೇಳತಕ್ಕ ಮತ್ತು ರಾಜಾಶ್ರಯದಲ್ಲಿ ವಿರಾಜಿಸಿದ ಸಾಹಿತ್ಯ ಪ್ರಕಾರವಾಗಿದೆ. ಕನ್ನಡ ನಾಡಿನ ಸಂಸ್ಕೃತಿ, ಕಲೆ ಸಾಹಿತ್ಯ ವ್ಯವಹಾರಾದಿಗಳನ್ನು ತಿಳಿಯಲು ಶಾಸನಗಳನ್ನು ಬಿಟ್ಟರೆ ಕನ್ನಡ ಸಾಹಿತ್ಯವೇ ಲಿಖಿತ ದಾಖಲೆಗಳಾಗಿವೆ.

ಪರಾಮರ್ಶನ ಗ್ರಂಥಗಳು

- ಅಶೋಕ ನರೋಡೆ. (2019). ಹಳಗನ್ನಡ ಸಾಹಿತ್ಯ ಅನುಸಂಧಾನ. ನಿವೇದಿತಾ ಪ್ರಕಾಶನ.
- ಜೈನ ಧರ್ಮಾಭ್ಯಾಸಾರ. (1920). ದೇವಂದ್ರ ಚೌಗುಲೆ, ಶ್ರೀ ಮಹಾವೀರ ಮುದ್ರಣಾಲಯ.
- ಪದ್ಮಾ ಪ್ರಸಾದ್ ಎಸ್ ಪಿ. (1997) ಜೈನಕಥಾಸಾಹಿತ್ಯ ಮತ್ತು ಜಾನಪದ. ಕರ್ನಾಟಕ ಜಾನಪದ ಮತ್ತು ಯಕ್ಷಗಾನ ಅಕಾಡೆಮಿ.
- ಶಾಂತಲಿಂಗ ಎಚ್. ಘಂಟೆ (ಸಂ.) (2022). ಹಳಗನ್ನಡ ಸಾಹಿತ್ಯ. ಶ್ರೀಸಿದ್ದಲಿಂಗೇಶ್ವರ ಪ್ರಕಾಶನ.